

Styre: Fakultetsstyret ved Det juridiske fakultet
Styresak: 39/22
Møtedato: 10.5.2022
Journalnummer: 2022/1550

Ph.d.-utdanningsmeldingen

De årlige ph.d.-utdanningsmeldingene fra fakultetene danner et viktig grunnlag for kvalitetsarbeidet ved ph.d.-utdanningen ved UiB. Frist for innlevering til UiB sitt forskningsutvalg er 20. mai og meldingen skal deretter behandles av Universitetsstyret.

Lokalt behandles meldingen av forskningsutvalget (FU) som er programstyre for ph.d.-programmet ved vårt fakultet. Meldingen ble vedtatt i FU 26. april, og saken går nå videre til fakultetsstyret.

Fra bestillingsbrevet gjengis følgende:

«Ph.d.-utdanningsmeldingen bør ikke være lengre enn fem sider. Vi ber om at punktene nedenfor omtales:

Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak

- Opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger og frafall – beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

- Hvis gjennomstrømmingen har vært svakere enn ønskelig, ber vi om at bakgrunnen for dette kommenteres

- Korona-pandemiens påvirkning på ph.d.-utdanningen ved fakultetet. Punkter som kan omtales er forsinkelser, forlengelser, opptak, veiledning, datainnsamling, opplæringsdelen, internasjonale nettverk, mv.

- Kandidatens bidrag til forskningen ved fakultetet. Forhold som kan omtales:

- Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater
- Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt
- Graden av nyskapende forskning

- Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid. Forhold som kan omtales:

- Oppfølging av fremdriftsrapporter
- Midtveisevaluering
- Gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler med ph.d.-kandidatene ut over ordinær veiledning
- Opplæringsdelen
 - Evaluering av rammene og emneporteføljen
 - Emneevalueringer
- Programevaluering»

Nedenfor følger utkast til melding fra ph.d-programmet i rettsvitenskap:

1. Oppfølging av foregående års ph.d.-utdanningsmelding og eventuelle tiltak

I meldingen for 2020 var gjennomstrømming for *eksterne* ph.d.-kandidater trukket frem som en utfordring. Avtalene som inngås mellom arbeidsgiver og fakultetet var som følge av dette blitt tydeligere på både hva som forventes av tilrettelegging fra arbeidsgiver og at vi forventer at kandidaten arbeider minst 75% av fulltid med avhandlingen. Fokuset på slik forventningsavklaring overfor eksterne kandidater og arbeidsgivere er videreført i 2021. I 2021 hadde fakultetet opptak av to nye eksterne ph.d.-kandidater fra offentlig sektor. I tillegg til nye avtale-maler har oppfølgingen av disse kandidatene inkludert oppstartsamtaler, invitasjoner til aktiviteter i fakultetsregi, samt krav om fysisk oppmøte til interne ph.d.-kurs.

Når det gjelder gjennomstrømming generelt viste meldingen for 2020 at en mulig årsak til at en del ph.d.-kandidater leverer avhandlingen 6 til 12 måneder etter normert tid kan være at de kommer for sent i gang med en fokusert skriveprosess. Oppstartsamtalene ved fakultetet adresserer nå hvor viktig det er å komme i gang med skrivingen tidlig. Den nye modellen for ph.d.-utdanningen, som ble gjennomført for første gang i 2020, er også utformet med tanke på at kandidatene skal ha rom til å begynne å skrive på avhandlingen sin så tidlig som mulig. Hvert av de 6 obligatoriske kursene er begrenset innenfor et tidsrom på ca. to uker, og de 6 kursene er spredt ut over 18 måneder. Dette gir kandidatene mer tid og anledning til å konsentrere seg om skriving mellom kursene.

2. Opptak, gjennomstrømming, disputaser, underkjenninger og frafall – beskrivelse av situasjonen og eventuelle tiltak for å forbedre disse parameterne

Hvis gjennomstrømmingen har vært svakere enn ønskelig, ber vi om at bakgrunnen for dette kommenteres

I 2021 ble det avholdt 7 disputaser og det startet 5 nye kandidater på ph.d.-programmet – 3 av dem som stipendiater ansatt ved fakultetet og 2 som eksterne kandidater i kategorien offentlig ph.d.

Fakultetet skrev 3 kandidater ut av ph.d.-programmet i 2021. Felles for alle var at avtaleperioden var utgått for mange år siden og at kandidatene ikke lenger jobbet aktivt med ph.d.-prosjektet sitt. Ingen stipendiater som var innenfor avtaleperioden sluttet i 2021.

Inkludert kandidater som har disputert, sluttet, og som har blitt tatt opp til programmet, har det vært 53 kandidater i omløp på ph.d.-programmet i 2021. Av disse har 31 vært ansatt som stipendiater ved fakultetet.

3. Korona-pandemiens påvirkning på ph.d.-utdanningen ved fakultetet. Punkter som kan omtales er forsinkelser, forlengelser, opptak, veiledning, datainnsamling, opplæringsdelen, internasjonale nettverk, mv.

I 2020 fikk alle stipendiatene som var ansatt ved Universitetet i Bergen forlenget stipendiatperioden med én måned grunnet uforskyldte hindringer som følge av koronapandemien. I 2021 fikk alle de UiB-ansatte stipendiatene ytterligere én måneds forlengelse av samme grunn. Det juridiske fakultet ga også 3 stipendiater som var ansatt i januar 2021 én måneds forlengelse i sine ansettelseskontrakter. Disse kandidatene falt i utenfor reglene om forlengelse ved Universitetet i Bergen, men hadde hatt tilsvarende vansker med oppstart av sine ph.d.-prosjekter.

I perioder hvor en stor del av fakultetet hadde hjemmekontor har stipendiatene vært en prioritert gruppe, og har fått tillatelse til å bruke kontoret sitt. Høsten 2021 inviterte fakultetet alle stipendiatene til skriveseminar på Solstrand Hotell. Formålet var både faglig og sosialt samvær i en periode hvor de ikke hadde så mange andre møteplasser. Forskningsdekanen, som har personalansvaret for stipendiatene deltok på seminaret med et faglig og praktisk innlegg om «Hva er «godt» og hva er «godt nok» i rettsvitenskapen?» Tilbakemeldingene var udelt positive, og ph.d.-kandidatene fremhevet spesielt det sosiale utbyttet som viktig.

Alle obligatoriske emner i opplæringsdelen til stipendiatene (20 stp) er organisert internt på fakultetet. Disse ble gjennomført også under korona-pandemien. Som konsekvens av restriksjonene ble noen av emnene organisert digitalt eller i et hybrid format.

Ph.d.-kandidatene har også 10 frie studiepoeng i opplæringsdelen, og en følge av koronapandemien har vært at det tilbys færre slike aktiviteter enn vanlig. For å kompensere for dette har fakultetet midlertidig utvidet rammen for hvilke aktiviteter som gir studiepoeng. Eksempelvis fikk også kandidater som har deltatt på Det nasjonale doktorgradsseminaret to ganger tidligere mulighet til å delta en tredje gang for å få opptjent studiepoeng. Målgruppen for dette tiltaket var kandidater som er langt ute i studieløpet sitt, og ikke hadde tid til å vente til samfunnet åpner opp igjen med å få tatt de siste studiepoengene.

Det ble også tatt hensyn til at det ble gjennomført færre arrangementer i samarbeidet fakultetet har om forskerutdanning med Universitetet i Surrey enn ordinært. Den ordinære poengregelen er slik at tre aktiviteter i regi Universitetet i Surrey tilsvarer ett studiepoeng, men flere stipendiat opplevde at bare to aktiviteter ble tilbudt pga. korona-situasjonen. Siden dette var utenfor kandidatenes kontroll, fikk de godkjent ett studiepoeng for de to aktivitetene som ble tilbudt. De tilpassede reglene for poenggivende aktiviteter kom som et korona-tiltak, og gjaldt bare for 2021.

Fakultetet organiserte også et internt kurs i pedagogisk kompetanseheving høsten 2021 som kvalifiserte til studiepoeng i den frie delen av opplæringsdelen.

4. Kandidatens bidrag til forskningen ved fakultetet

Forhold som kan omtales:

Strategiske vurderinger som gjøres ved ansettelse og opptak av kandidater

Hvordan kandidatene utfyller allerede eksisterende forskningsfelt

Forskerlinjen på masterstudiet i rettsvitenskap er et viktig rekrutteringstiltak for ph.d-programmet i rettsvitenskap. Kandidater på forskerlinjen er tilknyttet en av fakultetets forskergrupper under arbeidet med masteroppgaven sin. Ordningen med midlertidig ansettelse av forskerlinjekandidater som ønsker å bli tatt opp på ph.d-programmet ble videreført i 2021. Samtlige fem kandidater som ble tilbudt et slikt tilrettelagt løp i 2021, søkte og fikk opptak på ph.d.-programmet.

Ph.d.-kandidatene er integrerte medlemmer av forskningsmiljøet ved fakultetet. Fakultetet har 15 forskergrupper, og ph.d.-kandidatene er medlemmer av en eller flere av disse gruppene.

De siste ti årene har ph.d.-avhandlingene i økende grad kombinert tradisjonelle rettsområder i utforskningen av en rettslig problemstilling. Det er mange eksempler på at avhandlingstema som tidligere hadde blitt studert innen et rettsområde, har blitt gjenstand for utforskning på tvers av faglige grenser. Slik tverrgående utforskning i ph.d-arbeidene bidrar med nye perspektiver og forskningssamarbeid som er med på å utvikle institusjonene og eksisterende forskningsfelt.

Som følge av at fakultetet har satsset på tverrfaglige samarbeid, særlig innen UiBs sentrale satsingsområder som ble innlemmet i fakultetets strategi 2016-2022, har flere avhandlinger mot slutten av perioden inkludert tverrfaglige perspektiver. Om lag en fjerdedel av de nåværende kandidatene har prosjekter som tematisk faller inn under et av UiBs strategiske satsingsområder, og over en tredjedel har prosjekter som kan knyttes til tverrfaglighet eller samarbeid med andre institusjoner i rettslivet.

Graden av nyskapende forskning

Mens det i andre disipliner har blitt vanligere å enten skrive artikkelbaserte avhandlinger, eller skrive om kapitler i avhandlingen til artikler etter disputas, er publisering av avhandling i monografisk form fortsatt vanlig på juridisk fakultet. Monografien er anerkjent innenfor rettsvitenskapen for å bidra til forskningsfeltet som referanseverktøy, og for å gi en bred og dyp forståelse av komplekse problemstillinger. Mange av avhandlingene blir senere publiserte som bøker, og flere på anerkjente internasjonale forlag som Brill og Wolters Kluwer.

Ph.d.-kandidatene publiserer også forskning utover selve avhandlingen. I Cristin-registreringen for 2021 har kandidater på ph.d.-programmet registrert 4 akademiske artikler (nivå 1), 1 antologi-kapittel og 2 lovkommentarer i Karnov Lovkommentarer.

5. Fakultetenes systematiske kvalitetsarbeid.

Forhold som kan omtales:

Oppfølging av fremdriftsrapporter

Alle fremdriftsrapportene ved fakultetet leses av prodekan for forskning og av ph.d.-koordinator. Dersom det framkommer innhold der som bør følges opp, blir dette gjort enten i medarbeidersamtale med kandidaten eller ved at kandidaten og/eller veileder blir invitert inn til et eget møte. Fakultetet hadde tre slike oppfølgingsmøter i etterkant av fremdriftsrapportene for 2021.

Midtveisevaluering

Fakultetet gjennomfører en midtveisevaluering for alle kandidater når de er midt i ph.d.-løpet sitt. Midtveisevalueringens hovedformål er å sikre og heve kvaliteten av ph.d.-prosjektet, og at kandidaten får god fremdrift som står i forhold til gjenværende tid på ph.d.-programmet. Til evalueringen blir det invitert inn en ekstern kommentator, og kandidaten skal i forkant sende inn et tekstbidrag. Dersom kandidaten skriver en monografi, skal dette tekstbidraget være på 25 000-40 000 ord. Dersom kandidaten skriver artikkelbasert avhandling, skal tekstmateriale

bestå av en artikkel som er sendt til publisering, et artikkelutkast og en omarbeidet prosjektbeskrivelse på 15-20 sider som gir en revidert fremstilling av prosjektet som helhet.

Midtveiseevalueringen skal resultere i en rapport med evaluering av status for prosjektet og noen konkrete anbefalinger knyttet til strategiske veivalg og videre fremdrift. For kandidater som klart ikke tilfredsstillor forventet progresjon eller av andre grunner står overfor store utfordringer knyttet til gjennomføring av prosjektet skal det lages en tidsavgrenset oppfølgingsplan.

I 2021 ble det gjennomført 5 midtveiseevalueringer ved fakultetet. En av disse evalueringene resulterte i en 6 måneders oppfølgingsplan.

Gjennomføring av medarbeider- eller oppfølgingsamtaler med ph.d.-kandidatene ut over ordinær veiledning

Alle stipendiater ved fakultetet får tilbud om medarbeidersamtale hvert år, og i 2021 hadde alle stipendiatene en slik samtale.

Opplæringsdelen – evaluering

Hvis det ikke har blitt gjennomført en evaluering, foreligger det en plan for når fakultetet skal gjennomføre en programevaluering?

Opplæringsdelen for ph.d.-programmet ble revidert i 2019, med oppstart av nye ph.d.-emner i 2020. Det er planlagt en evaluering av samtlige 6 emner med utgangspunkt i kandidatullet som startet på opplæringsprogrammet i februar 2022 (kull 2022). Disse kandidatene tar de fire første modulene i opplæringsdelen (900-903) i løpet av 2022 og de to siste modulene (904-905) våren 2023. For emnene PHDJUR900, 901, 902 og 903 vil det da bli gjennomført stor emneevaluering i 2022 med kandidatevaluering fra kull 2022. Emnene PHDJUR904 og 905 gjøres til gjenstand for enkel emneevaluering (egnevaluering) i 2022 når kull 2021 tar disse modulene og stor emneevaluering med kandidatevaluering fra kull 2022 i 2023.

På bakgrunn av evalueringene fra de emneansvarlige og kandidatevalueringene vil forskningsutvalget ved fakultetet kunne foreta en evaluering av emneportefølje og programevaluering av opplæringsprogrammet i andre halvdel av 2023 etter at kull 2022 har evaluert alle modulene.

Forslag til vedtak:

«Styret godkjenner ph.d.-utdanningsmeldingen 2021 med de endringer som fremkom i møtet.»

Karl Harald Søvig
Dekan

Øystein L. Iversen
Fakultetsdirektør